WYPRAWA ZAŁOBNA

Duſze ku Wiecznośći,

á Ciáłá

z Páłacu pod Grobowiec,

IASNIE OSWIECONEGO

ISIDORA IANVSZA z OSTROGA, NA ZASŁAWIV XIAZĘCIA;

w Tarnowie, przed Pogrzebem,

Przez

X. ALEXEGO PIOTRKOWCZYKA,

Zakonu ś. Fránćiſzká Oycow Bernárdynow,

OGŁOSZONA.

W KRAK. *W Drukárniey Wdowy y Dziedzicow Andrz: Piotrk: Typogr: I.K.M. Roku 1649.*

IASNIE OSWIECONEMV XIaZeCIV,

X. I. M.

WŁADYSŁAWOWI DOMINIKOWI,

Ná Oſtrogu y Záſłáwiu,

HRABI NA TARNOWIE;

WOIEWODZIE SENDOMIRSKIEMV,

ŁVCKIEMV, &c. &c. STAROŚĆIE:

Pánu, Fundatorowi, y Dobrodźieiowi Miłośćiwemu.

V *Doznáney ſtánełá tá comprobácya, Experientiey, I. O. X. Pánie, Dobrodzieiu, y Fundatorze náß Miłośćiwy że* in æquali & reciproca menſura, amor cum dolore *zoſtawáiac, iáko wrodzona,* & perpetuam, *obecność przyiaćielska przynośi vćieche, ták* diu irremediabilem, *vtrátá iey, nábáwia* mærorem, *a zátym iż mniey słuſzna w żalu ponurzone rozrzewniáć ſerce,*

kto cießyć nie vmie, żáłoby pomoc muśi. Pewna to iż z melodiynym pieniem, Dawidá zwyćieżce z poboiowiská do miástá prowádzono; o tym też nikomu nie táyno, że płáczącemu po zmárłym Absolonie, wßystek lud pomagał lámentu. Versa est victoria in luctum in die illa omni populo, audiuit enim populus, quia dolet Rex super filio suo. (2. Reg: 19.) *Nie przeczy y temu nikt, áby przed wieki z Oycá, á w czáśie z Pánny vrodzonemu, ná słowách (ktoremiby po żáłosney wypráwie Lázárzá z Káßtellu pod Grobowiec, Marthe z Mágdáleną ćießył) zchodźić miáło, przećie z płáczącymi y sam vpłákiwał.* Infremuit spiritu, & lachrymatus est. (Ioã: 11) *Wiec poniewaź ten ktory iest przedwiecznym Słowem, bogátßym był w łzy przy gorzko opłákiwáiących, á niżeli w słowá. trudno y ode mnie W. X. M. w ćießkim żalu swoim miałeś czego poćießnieyßego, procz ogłoßenia żáłobney wypráwy oczekiwáć; bo ácz słußnieyßaby w odwdźięczenie dobroczynney láski Zakonowi oświádczoney, wysokim Pánegyrikiem Iásnie Oświecona Fámilia sławić, wspominálac onych dzielnych* OSTROGSKICH, *ktorzy z pod Trebowli, y iednego ná powrot do Ordy Tátárzyná nie puśćili: onych meżnych* KONSTANTYNOW, *z ktorych ieden Woiewoda Trockim, á oraz y Regimentarzem woyská Lithewskiego bedac, piećdźieśiat rázy okrywáiac sie w pułkách Moskiewskich, nigdy bez zwyćiestwá ná odwrot zátrabić nie kazał. Drugi z* IERZYM *Brátem swym, przećiw potedze Tureckiey y naiázdom Tátárskim, pierśiámi swymi opponował sie: y onych* IANVSZOW *odważnych, Dźiádá W. X. Mśći Kaßtellaná Krákowskiego,*

ktory y do tad, pułkiem ná Obrone Oyczyzny zostáwionym, Tátárow, y rożnych nieprzyiáćioł gromi, onych Zwyćięzcow, Kozáckich kup swawolnych, Senatorow mądrych, Kośćiołow y Klasztorow Fundatorow sczodrych, mężow słáwnopámietnych, Quorum vita perpetua fuit cenſura, & ſingulare pietatis probitatiſque exemplar. *Ale żem Káznodzieią, nie Kronikárzem był záćiągniony, do wiádomych też mowá moiá byłá, pomniac ná ádmonicyą przedniego z Káznodzieiow;* Stultas Quæſtiones & Genealogias deuita; (ad Titum 3.) *w glebokim to ponurze zámilczeniu, ćieszyć záś nieumieiac, szczerze pomagam żalu. Rzadkie tych czásow, kogoby okropny Prodrom,* Egredere, *nie tylko z dziedzicznych włośći, ná Wolyniu, Pokućiu, y Ruśi, nie ruszył, wszákże y w rożnych częśćiách Korony nie przybrał w żáłobe. Nie od rzeczy iednák* Emphaſim *Angliká żáłosnego przyznam W. X. Mśći, ktory w Comperdiment miásto Herbu, dał wpisáć te słowá:* Par nulla figura dolori; *ábowiem ták czesto wznawiány żal, figury y podobieństwá nie ma.* Compatiebantur membra, *gdy w Máiu iák pod Márzec, tá Tyránká, odiełá nam głowe Naiásnieyszego* Wladyslawa *Królá, ktorey, żeś W. X. Mość, iáko ieden z celnieyszych Senatorow, był bliższym członkiem, bárziey nád inszych muśiałeś boleć. Stekáli drudzy, kiedy táż okrutnicá w tymże Mieśiacu, ledwie do kwitnienia sposobnym żniwo vczyniłá, y iák kłosy ludzi kosą swą podćiełá máiac relácyą do tych Snopkow z stáwienia ogromnego Pocztu, nie mniey boleć ćieś muśiał. Wziawszy bespieczeństwo*

tá nie vżyta śmierć, wdárla ſie w Dom W. X. Mśći, y nie opowiednie odieláć kochánego przyiaćielá, skąd przy żálobnym lkániu, y lzy z oczu porunać muśiály. Lecz nie tu ieſzcze meth żálobnym Trenom, bo wypocząć nie dawſzy, odnowilá ſerdeczne rány, Rodzonemu á iedynemu z pálacu pod kámień Egredere *wytrabiwſzy, á zátym nie lza teraz W. X. Mśći tylko z onym Gábryelem Florenczykiem, we dlug wierſzá,*

Heu mihi quod nullis, amor eſt medicabilis herbis;

przybráć ſobie zá Symbolum *onego ielenia, ktory poſtrzelonym bedac, niosl roſzczke ziela w Kándyey, ná zleczenie chorob zwierzecych poſpolitego, z inſcripcya:* Iſte ſuum medicamen habet, ſed non ego læſus, *gdyż powetowáć trudno, coć w oſtátnim ze Krwie Xiążąt* OSTROGSKICH *y* ZASLAWSKICH, *okrutna śmierć odielá; y ieżeli* Intraphernida, *Sioſtrá wielkiego Hetmáná, bedac w poimániu v Duńskiego Krolá, (o czym* Valerius) *Bratá nád wſzyſtkich przyiaćiol wyżey táxowálá, ábowiem zá pozwoleniem Krolewskim, Mężá y dzieći zoſtáwiwſzy, owego wżielá zſobą, y dálá rácya, przecz ták czynilá?* Alius maritus, alij liberi, ſi Dij volent, contingere poſſunt, alium Fratrem Parentibus vitâ functis, non eſt vnde ſperem. *Tę lámentácya W. X. Mośćponawiáć możeſz, boś iuż* Phænix *ná świećie, á day Boże, ábyś z Phænixem dlugo wiekowáć mogl. Ia z mey ſtrony pomagáiac żalu, lubo roskazániu W. X. Mśći wygadzáiac, dluga mowa rozrzewniáć niechćialem, znowu áffektácyey ákkomoduiac ſie, podalem ná pápier co*

sluſznośc

słuſzność kazáłá, to tylko ná pociechę wnoſząc, czym Ambroży ś. in Orat: de exceſſu Fratris, *otárł záplákáne oczy:* Lætandum eſt magis, quod talem fratrem habuerim, quàm dolendum, quod Fratrem amiſerim. Illud enim munus, hoc debitum eſt. Itaq; perfunctus ſum, quam diu licuit commiſſo mihi fænore, qui depoſuit, pignus accepit. *gdyż słyſząc o gotowośći ná wśiadánie, wiedząc że ſię ná poufáłym puśćił w drogę, y bogáty prouiánt wźiął z ſobą, dłużey nie będzieſz lámentował, á mnie, y Zakonu náſzego vbogiego z łáski nie wypuśćiſz, do ktorey z powolnośćią moią pilnie ſię zálecáiąc: zoſtawam*

Wáſzey X. Mśći

vniżonym

Bogomodlcą y sługą,

X. Alexy Piotrkowczyk, &c.

APPROBATIO.

Concionem Religioſi Patris ALEXII PIOTRKOWCZYK, Ordinis Minorũ Regularis Obſeruan: S. Franciſci, Definitoris actualis Prouinciæ Polonæ, in primo limine funeris, Ill^mi ISIDORI IANVSII, Ducis in Oſtrog & Zasław, habitam, perlegi: hocq; opus pium & elaboratum, vt in publicam eat lucem, auctoritate per Synodum conceſſa cenſeo. In cuius rei fidem manu propriâ ſubſcribo.

Staniſlaus Rożycki, I. V. D.
in Acad: Crac: G. Rector,
m. pp.

728

KAZANIE.

Egredieris veſpere coram eis, ſicut egreditur migrans. *Ezech: 12.*

JAſno oświtly poránek mrokiem dziś zda ſie bydź w oczách náßych/ gdy śmierć pobudkę wytrebuiac / wielu ná żáloſne ſpectaculum záciaga / á iednego práwie ſpoldziedzicá wypráwuie z domu/ Sluchácze Przezacni. Doſyć byl poſkromionych áffektow vmárly świátu lubo go w purpurze máluia / Hieronim ś. przećie przy podobnie żálobney károcy ſtánawßy / wyznawa ſam o ſobie/ iż ilekroć Nagrobek widźial Nepocyánow/ ábo o nim myślil/ mrok iákiś z porußenia lez w oczách miewal: Et renouato dolore, totus erā in funere. Práwie codzień Exequie żáloſne odpráwowal. Pytáia: Czemu? Odpowiáda: Quia quem hæredem putauimus, funus tenemus. bo ten sſtal ſie trupem / ktory w máietnych wlośćiách mial dziedziczyć. Też lámentácya Oyczyznie náßey w tym/ ách nieſteryż / wlaſnie Klimácterycznym Roku czeſto przychodzi iterowáć / bo ſlyßac *inurbanam mortem*, ták czeſte Egredere wytrebuiaca / zá ktorey wytrebowániem / zdielá Naiáśnieyßemu Krolowi Koronę z glowy/zniosla wielu godnych Senatorow y ludźi Rycerſkich / nakoniec bez reſpektu ná mlode látá / á chęć do przyſlugi Oyczyznie Jáśnie Oświeconego ISIDORA IANVSZA, z Oſtrogá ná Záſláwiu Xiażećiá/ z Pálacu w podźiemny grobowiec wyprawuie/ co inßego ominowáć ma/ tylko że ná trwogę predko trabić bedźie? gdy bowiem powrożono w Piſmie/ iż Pan pánuiacy pobierze z Jeruzalem y z Judy mocnego y meżnego/ á oſobę poczeſnego meżá. dolożyl Izá-

Affekt w vmartwionych wiele może.

Oyczyzny lámeni.

Przyczyna lámentu.

Isa:13. żył Izáiaß Prorok: Et tunc corruet populus; lud wßyſtek
w śrzod iáſnego dniá/ miał bydź zámrocony. Tegoż doczy-
tałem ſię v Ezechielá/ gdźie monſtruiąc Bog Egipcyánom
z poboiowiſká przynieśionych/ płákáć nád niemi każe/ y
przyczynę płáczu pokázuie/ iż bez filarow budynek ſtáć dłu-
go nie może; po zaßćiu ſłońcá/poſępny wieczor náſtępowáć
Num:31. muśi. Hæc dicit Dominus Deus. Vlulate, cùm ceciderint
vulnerati in Ægypto, & deſtructa fundamenta
eius, & corruent fulcientes Ægyptum. *Septuaginta Interpretes* czytáią: Cadent ſuſtentacula Ægypti. Gdyż y
według Platoná Philozophá: Qui domum parat euertere,
prius omnia ſuſtentacula euertit. A zá tym nie od rzeczy
ktoś v tego ſtráßnego Prodromá/ w iedney ręce Trąbę/
w drugiey miecz wymálował: Cùm enim vnius vitam
aufert, multorum corda mærore ferit; bo iednego ná po-
boiowiſku kłádąc/ gromádne pułki przybiera w żálobę.
Ale daymy że dźiś v wßyſtkich zámrocenie w oczách/ że przy
znieśieniu inßych/ temu Zacnemu Xiążęćiu nie fáwuiąc
Niebo/ iák niegdy wálecznemu w Kśięgách Moyżeßo-
Ezech:30. wych: Vlciſcere prius filios Iſraël de Madianitis, & ſic
colligeris ad populum tuum. prędzey nád ſpodźiewánie
Słußna żáłobá Kśiążęcá. wśiadáć każe. Jáśnie Oświecone Xiąże/ Mośćiwy Pá-
nie Woiewodo Sedomierſki/ Fundátorze y Dobrodźieiu
náß/ nád wßyſtkich W. X. Mość boleć muśiß/ iż Phœni-
xem w Zacney Fámiliey Xiążąt ná Oſtrogu y Záſłáwiu zo-
ſtawaiąc/ niedawno kocháną Małżonkę/ znowu Rodzo-
nego ſwego/ w żáłobną drogę wypráwuieß. Ná poćiechę
iednák żáłoſnemu ſercu/ y wßyſtkich ſpektátorow nie bez żá-
lu ná tę wypráwę pátrzących/ pokáżę/ dla czego mu/ ták ná-
gła w zámroceniu pobudká do wyiázdu/ nie miáłá bydź
ſtráßna. Dopomoże Pán Bog/ lubom krotki czás miał do
gotowánia/ gdy Łáſk Wáßych nieteſkliwość w ſłuchá-
niu przyſtąpi.

Nie pewna Hyppothesis Xiążąt.

NAiaśnieyszy Krolowie / y Jaśnie Wielmożne Xiążętá / z sámych Tytułow mogą mieć te *Hyppothesim*, że im iáśno záwsze słońce świecić będzie / y żadna ich nowiná nie zátrwoży / lubo iednák Orłowie ich zdádzą się bystro pá=trzáć / y wysoko wylátywáć / Gwiazdy y Miesiąc / złotá=wy kolor wydáwáć z śiebie / Rycerze ná hárc wyieżdżáć / ábo w pogonią zawodnikom wyrzucáć cugle / ná dźwięk Smiertelney Trąby / Egredere, Orzeł obárczony vpáda ná doł / Plánetowie gorni zá chmurę záchodzą / Pogonia re=tyruie názad / y ow ktory nád inszymi dokázował / z Krolem Izráelskim przestrászony krzyknie: O mors quam amara est memoria tua! Skąd słusznie Menánder Greczyn po=dobno vważáiąc / iż dźwięk Trąb Jozuego / kmiece chałupy miia / á mury Jerychońskie wáli / Trzciná wiátru vchyle=niem zbywa / á Cedry Libáńskie łamáć się muszą / lámentuie: O miserrimi terque quaterque omnes, qui de se magnificè sentiunt inflati, ignorant enim illi, hominis conditionem. Náder nieszczęśliwi są ci / ktorzy o sobie wiele rozumieiąc / nie pomnią ná kondicyą swoię / to iest / iż wśia=dáć muszą / gdy Smierć rozgoszczonych zbiegszy / zátrąbi / Egredere, bo trudny wieczorem wyiazd / v kogo zá dniá nie byłá w pomyśleniu drogá. Prawdáć iest / według wielkiego Theologá: Datur etiam in extremis pœnitentia, quia non potest denegari, authores tamen esse non possumus, quod qui sic perierit mereatur absolui. Może się kto y we wrotách zopytáć o drodze / wszákże / áby tám miał tráfić / vpewniáć nie śmiem; powiem więcey / y do spytánia nie kázdemu czás wygodny będzie / ponieważ nie zdrożnie powiedział Ephrem ś. Multi dum multa secum statuerunt, ad crastinum non peruenerunt. Wieleśmy tákich ználi / ktorzy w przyszłym czáśie coś pámiętnego vczy=nić zámyśliwszy / iutrá nie doczekáli. Vfáli młodym látom synowie Helego / y kiedy ich nápominano / odpowiádáli z Philonem: Quando senuerimus, tunc pœnitebimus;

Eccl: 41.

Ná wyieżnym o drodze myślić trudno.

Nie. vfáć młodym látom.

álić zá=

álić żaden z nich śiwego włoſá nie doczekał; co pewnie
Gen: 48. Przed czáſem vpátruiąc Jákob Pátryárchá / Iozephowi
młodemu przypomniał mátkę/ ktora go młodo / w drodze /
y pod czás wioſny/ odumárłá/ bo choć v młodych ieſzcze w
głowie świta/ mogą ſie prędkiego wieczorá ſpodziewáć/ y
ácz mniemáią że gdzieś od śmierći ſą dálekimi / doydzie ich
dźwięk przeráźliwy/ gdy zátrąbi wśiádánego. Ale by do-
brze inſzym ſtráżną tá pobudká byłá / tego Zacnego Xiążę-
ćiá (ktory y w młodośći wiedział iż droge ma przed ſobą /
ná pouſáłym puśćił ſie w nie/ y prowiánt dobry przygoto-
Nie zá- wał) przeſtrzedz nie mogłá/ áni ſie mroku wieczornego le-
wſſe y w kał. Poſpolita Xiążętom niedbáć ná *Ecclipſim* v Sąśiádá/
Pálacách gdy w ſwych pálacách iáſny widok máią. Kiedy záś czyta-
Páńſkich my v Prorocká / iż lubo Krolowi krolow / śiedzącemu ná
iáſno by- Máieſtáćie/ Krolowie pokłon oddawáli/ Chory Anyelſkie
wa. Sanctus, Sanctus, Sanctus, weſoło śpiewáły/ przećie iż ten
Iſa: 6. pálac był pełen dymu / domyśláwam ſie/ że y w Pálacach
Podrożny Xiążecych pochmurno czáſem bywa. Zwyczáyna v nich y
mi ſą, co w gośćinie tytułowáć ſie goſpodarzámi/ podległość iednák
ſie goſpo- śmiertelney wędrowce ináczey mi perſuáduie. Dziwuią ſie
darzámi niektorzy Apoſtołom Páńſkim/ że idąc w droge/ o obrániu
tytułuią. Xiążęćiá ſeymowáli / pytáiąc miedzy ſobą : Quis eorum
Mar: 9. maior eſſet ? Hieronim záś ś. ſolucyą dawa / iż ták przy-
Honory należáło ſymbolizowáć wędrowną kondycyą : Rectè in
nie długo via tractabant de Principatu, ſimilis enim hæc tractatio
trwáłe. loco, Principatus enim, ſicut ingreditur ſic deſeritur,
& incertum eſt, in qua manſione, id eſt, in qua die fini-
etur. Práwie tráktat według mieyſcá / Páńſkie bowiem
godnośći iáko przychodzą ták odchodzą / y nikt niewie / kie-
dy mu zátrąbią Egredere. Nie mnieyſzey konſiderácyey
godzien proceder Boſki / dla czego Iozuemu auguruiąc o
Wielkorządách Izráelſkich / nie záżył Bog żadney Metá-
Ioſuæ 1. phory w piſániu zeſzcia Moyzeſzowego : Moyſes ſeruus
meus mortuus eſt. Łázárzową przećiwnie śmierć ſnem

Zbáwi-

Zbáwiciel názwal: Lazarus amicus noster dormit? lát wy domyśl / gdyż prosty człowiek y w tey koszuli chodzi / w ktorey sie chowáć káże / Xiążętá y o nagrobkách słucháć niechcą. Pytayćie Saulá / czemu pozábiiał wieszczkow ktorzy mu figury erygowáli? á nie doczytáćieli śie 1. Reg: 28. słuchayćieß Commentu Lirana náßego / iż prze to / że mu śmierć opowiedáli / y przenieśienie korony ná głowe Dawidowe. Saul sustulit Arriolos quod illi prædicarent eius familiam euertendam, & Regnum transferendũ ad Dauidem. Daymy / żebym też nie monstrowal Achábá melánkolicznego / kiedy mu o śmierći powtożono. Bálthazárá ná twarzy zmienionego / gdy mu ná ściénie / Egredere nápisano: Ezechiaßá płáczącego / kiedy mu o prędkim wśiádániu powiedział Prorok. Doświádczenie sámo vczy / iż trudniey Pánu z pálacu pod grobowiec wypráwić śie / niż chłopkowi z lepianki / lubo tákże zá wytrąbieniem pobudki wśiádáć muśi / y mroku nie vydźie wieczornego. Zda śie bowiem Pan v śiebie bydź onym drzewem widoku Bábilońskiego / wysokim y okázáłym / á nie widźi śiekiery / ktorą ná nie wyostrzono. Mniema iż iest podobnym oney Státuey / ktora miáłá głowę złotą / rámiona srebrne / y członki inße z metállow bogátych / á nie vważa że ią ná gliniánych nogách postáwiono; rad słyßy gdy mu zdrowia ná sto lat winßuią / á nie pyta / bedźieli żył do ráná. Te imprezę miał Bogacz z Dußą śie vmawiáiący: Habes multa bona in annos plurimos; áż skoro zátrąbiono Egredere, ießcze przede dniem iák koniá od żłobu / od dostátkow go odwiedźiono. Kazał drugi figurę erygowáć sobie / pewnie suppononiąc / że mu zdrowie y fortuná długo służyć bedźie / álić Prorok trunne mu przed oczy wystáwiwßy / náigrawa śie z niego: Defecisti in multitudine consiliorum tuorum, stent & saluent te augures, cæli qui contemplantur sydera, & supputabant menses, vt ex eis annuntiarent ventura tibi? Vstáłeś nędzniku w wielkośći rad twoich /

Ioan: 11.

Przykra Pánom nowiná o śmierći.

Trudniejßa wypráwá Pánow w droge.

Páńska nie vwagá.

Luc: 12.

Páńskie supposycye omylne.

Isa: 47.

733

niech teraz ſtáną y zbáwią ćię wiezdzbiarze twoi po niebie látáiący/ y ráchuiący mieśiące / dla weſołego powrożenia ? Podobnieſz oſtáło ſie z Krolem Tyru / ktorego / ledwie oświtł/ mrok śmiertelny záſzedł; przetoż gdy Ezechiel wſpomniał : In delicijs paradisi Dei fuiſti; záżyłeś roſkoſzy ráyſkich; záraz támże przydał : & foramina tua, in die quâ conditus es, præparata ſunt. álbo wedlug Cháldeyſkiego: Et non conſideraſti cadauer tuum; Nie pomniałeś ná wedrowną kondycyą twoię. Wſzákże áczby w inſzych tánie vwagá náganną byłá/ á zátym trwożliwe Egredere ſtráſzne im bydź muśiáło/ w tych trudno to wmawiáć/ ktorzy ſie w Domu Zacnym Xiążąt ná Oſtrogu y Záſławiu porodzili; bo nie czekáiąc zátrąbienia/ ſámi w polá vbiegáli ſie do niey / pectore & armis Oyczyznie vſługuiąc ; pomnieli znáć ná ráde mądrego Seneki / ktory áby ſie śmierći nie bać/ záwczáſu kumáć ſie z nią rádzi. Effice mortem tibi cogitatione familiarem, vt ſi ſors tulerit, poſſis ei obuiam exire. Wiedźieli y o tym/ co Kláreuállenſki Opát/ ozdobie Stolice Apoſtolſkiey Eugeniuſzowi dał do wyrozumienia / żeby pomniąc iż Bog y Xiążęce duſze bierze/ z nich/ gdy mu ſie podoba/ w hárdość ſie nie podnośił. In omnibus operibus tuis memento te eſſe hominem, & timor eius qui aufert ſpiritum Principum, ſemper ſit ante oculos tuos; przetoż poſteritati, y temu / ktorego ná tym żálobnym máieſtáćie widźimy/ tákąż náukę po ſobie zoſtáwili. Zátrąbili kiedyś Medykowie Philipowi Wtoremu Krolowi Hiſzpáńſkiemu (widząc niebeſpiecznie chorego) w vſzách Egredere, gotuy ſie Krolu w drogę ; áż on przywoławſzy Syná/ miáſto bogátych ſkárbow/ leguie mu łoże ſwoie / mowiąc : Memento fili, huius lecti noſtri. ákoby chćiał rzec: wiedz Synu/że y tobie vmrzeć przyidźie. Podobnież Legatum godny wſpomnienia Dźiad Xiążęćiá tego/ Kaſztellan Krákowſki/ iemu/ y inſzym zoſtáwił/ ábowiem gdy czytamy Teſtáment / gdźie po Sukceſſorách ze

Ezech. 28 — *Spoſob ná to, áby śmierć nie byłá ſtráſzna.* — Legatű Krolewſkie. — *Teſtámẽt Xiążęcy.*

krwie

krwie Xiążąt idących/ Rempublicam przypuszcza do sukcessyey: dawa znáć przez to / że y Xiążęce Mitry/ sámych pod kámień wypráwiwszy/ wieszáią nád Grobámi / y żádna Fámilia wiecznośći tu sobie zápisáć nie może. o czym wiedząc też ten / ktoremu niedáwno Egredere wytrąbiono / á my go prowádzimy w drogę/ żył ná świećie / ſicut migrans, nie wysokie czoło pod Mitrą Xiążęcą nosząc / owszem z Krolem Izráelskim/ zwykł był mawiáć: Sum & ego mortalis homo, ſimilis omnibus ex genere terreni illius qui prior factus eſt; Y iam też śmiertelny iák y drudzy/ rowny wszystkim od pierwszego ziemiánina idącym: á osobliwie w tey ostátniey chorobie/ postrzegszy/ iż Recipe Doktorowskie nie pomaga / á nagła żeby prędko wśiádáć/ zażył sposobu Ferdynándá Krolá Kásztelle/ ktory od Pátroná ieg° Isidorá ś. wźiąwszy vwiádomienie o przyszłey śmierći /! Inſignia Krolewskie kładł ná Ołtarz / Bogu ie oddáiąc iáko Krolowi nád krolmi; też y on submissyą oświádczył sercem w oddawániu Duszę / y wszystkiego co miał/ y mogł mieć / w ręce wszem władnego rządźce: wiec iż wiedźiał o śmiertelney kondicyey swoiey / Egredere, y wyiazd nie powrotny/ áż ná dźień ostáteczny/ nie mogł mu bydź strásznym/ áni się wieczorá pochmurnego lękał.

Sap: 7.

Pokorá Krolewska.

Submissya Xiążęca.

Wźiąłem zá drugie requiſitum do ostráchánia przećiw tey okropney pobudce / áby ná poufáłym puśćić się w drogę / y nie pobłądzę gdy tę Metáphorę gruntowney Wierze przyznam/ bo kto ią ośiedźie/ nie strwoży go Egredere, y w wieczornym zámroceniu z Iozuem słońcu roskázowáć może. Wytrąbiono komuś pobudkę/ żeby z łożá prześiadł się ná máry/ áż on przy odwadze ná śmierć boi się wiecznośći: Nō timeo mortem, timeo quæ fata ſequuntur: prawowierny záś vfáiąc swemu nie lęka się mroku / gdyż szczęśliwa wieczność zá tym nástępuie; y co czyieyśi świecy z láterni wyietey przypisano lemmá/ Extincta ma-

Ná poufá łym bespiecżno w drogę.

Práwowiernym wieczność nie strászna.

735

Lucæ 1. Ezech: 1.

Záraz przy śmierci kánonizácya.

gis, toż práwowiernego duszy przyznáć godźi śie. Zyłá ieszcze Bogárodźicá Pánná/ á iuż ią Elżbietá kánonizowáłá: Beata quæ credidisti. Miał też tákże ktoś z práwowiernych konáć/ y kazano modlitwe odpráwowáć pro fælici morte; álić Sálomon defenduie/ mowiąc: Timenti Dominum, benè erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur; nie frásuyćie śie / ábowiem boiący śie Bogá/ álbo według kommentu niektorych; vfáiący w Bogu/ źle nie vmrze/ y w dźień pogrzebu / kánonizowáć go będą. Jákoż nikt poufálszego ná niebieską podroś zálecić nie może/ poniewaś według Apostołá: Sine fide impossibile est placere Deo. Wźiął to do vwagi wielki Fundator wielu Zakonow Augustyn ś. y árgumentuie: Pewna iest / iż żaden nie dostąpi wiecznego blogosłáwieństwá/ procz tego/ kto śie podoba Bogu / vpodobánie też iemu / nie bywa tylko przez wiárę: toć Wiárá iest dobrym nośićielem/ ktoremu nas/ y zásług nászych/ poufáć możem. Sine fide nemo ad filiorum Dei consortium peruenire potest, quia sine ipsa, nec in hoc sæculo quisquam iustificationis consequitur gratiam, nec in futuro vitam possidebit æternam. zdá mi śie/iż bez wiáry Oblubienicá z niebieskim Oblubieńcem oznáć śie chćiáłá / áż iey wprzod do vchá poszeptał/ dopiero& widzenie przyobiecał: Audi filia & vide. Co exágeruiąc cukrousty Doktor/ vmawia śie z nią: Videre desideras, audi prius, gradus est auditus ad visum, proinde, audi & inclina aurem tuam, vt per auditus obedientiam, peruenias ad gloriam visionis. Prágnieß widźieć/ słuchay że wprzod / słuchánie iest poiázdem do widzenia/ skłoń przeto vcho do słyszenia y posłuszeństwá/ á doiedźieß widzenia chwały. Toż chćiał dáć do wyrozumienia onym dwiemá rodzonym Lázárzowym Zbáwićiel/ poszedł wskrześić Lázárzá vmárłego / áż skoro mu Marthá znáć ná niepewnym zábieżáłá droge / bo nie do końcá wierząc mowiłá: Si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus;

Wiárá do iezdzámy niebá.

Oznánie z Bogiem bez Wiáry niepodobne.

Serm: 41. in Cantica.

wołał ſie z nią zabáwić / niż do trupá poſpießáć. Pytáią Tłumácze Piſmá ś. Czemu ? Odpowiáda *Petrus Chriſologus*, iż dla tego / aby ſie ná poufalßą zdobyłá mowe: Qui venerat ad Lazarum, occupatur in Martha, vt iſta ante ſurgeret in fide, quàm ille ſuſcitaretur in carne. pewnieyßym ſie był Lázarz puśćił w loch podziemny / zá czym pilniey było rátowáć żywą / niż wſkrzeßáć vmárłego. Wielka tenże Pan zdał ſie mieć komitywe z śioſtrą iey Mágdáleną / gdyż y po goſpodách ßukáłá go / y śmiele nie tylko do nog ſchyláłá ſie Páńſkich / wßákże y głowe wonnemi námázáłá oleykámi. Chce tákaż vniżonośc znowu oświádczyć w Ogrodzie / álić záwołał: Noli me tangere, nie tykay Mágdáleno. Mogą zdumiewáć ſie proſtsi ná táką metámorphoſym / ále vczeńsi wiedząc / iż Fides non habet meritum, vbi humana ratio præbet experimentum: bo według Theologá od ſámego Chryſtuſá ćwiczonego / Eſt ſperandarum ſubſtantia rerum argumentum non apparentium; nie dziwuią ſie / gdy pierwey z vfności ą odpußczenia grzechow / wpadßy w dom Symonow / beſpiecznie dotykáć ſie mogłá / teraz podobno z Thomaßem dotknieniem mniemánie ſwoie komprobowáć chćiáłá / á zátym ią ná poufálßego przeſádźić chćiał. Głośno o tym tyczy on ś. Lew z Káthedry Rzymſkiey: Noluit Chriſtus, vt Magdalena tangeret & videret ipſum, ne fide priuaretur, de qua, Beati qui non viderunt & crediderunt: Nie pozwolił Zbáwićiel dotykáć ſie / y przypátrowáć ſobie / áby iey do kánonizácyey nie przeßkodźił / ábowiem ſámże ogłośił to mowiąc: Błogoſłáwieni ktorzy nie widząc wierzą. A ſłußnie záiſte tey celnieyßey cnoćie Theologiczney Kánonizácyą przypiſuie / gdyż oná podobna ieſt koniowi inße dźiełá zbáwienne do niebá odwożącemu / y onych od pożákowánia broniącemu. O wielkich przyſługách wyżey wſpomniáney Mágdáleny pißą Ewángeliſtowie / ktora przy oleyku koßtownym / y krwie práwie ſerdeczney łez / náwet

Potrzebnieyßa Wiárą, niż żywot doczeſny.

Lucæ 7.

Nie wygodá áſſe ktacyey dla gruntownieyßey wiáry

Wiára ſpráwy na ſie niebu

C ozdoby

præsen x-ie. ozdoby glowy swoiey na nogi Pánskie nie załowáłá / á
wżdy wźiąwszy to Pan ná wage / tey sámey dánk dawa:
737 Fides tua te saluam fecit; co vwazáiąc on sławny Biskup
Nolánski / mowi: Magdalena non tanto ambitu serui-
tutis & impendij lachrymarum remissionem peccato-
rum sperasset, nisi Deum per fidem Christum credidis-
set. Nigdyby Mágdálená vsługą y łzámi o odpuszczenie
grzechow stáránia nie czyniłá / gdyby o Chrystusie / iż iest
Gruntowna wiáre w niebie koronuia. Bogiem / wprzod nie wierzyłá. Tegoż mniemánia był Do-
ktor narodow / poniewaz konkurrencyą wielu cnot tám
kończy / przez nie ie iákoby przez poufałego odsyłáiąc do ko-
rony: Bonum certamen certaui, cursum consummaui,
Ad Tim: 4. fidem seruaui, ideo reposita est mihi corona iustitiæ;
á nie zdrożnie / tá bowiem iest podobna onemu koniowi / o
ktorym *Plinius* wspomina / iż zábił ádwersárzá / gdy po zniė-
Silna iest nieprzyia-ćielom ná-szym. śieniu z niego Cárzyká Tátárskiego / chćiał mu odbieráć to
co ná nim było / bo wszystkim iáwno że sie záwiśnie nieprzy-
iáznym przy zasługách naszych opponuie. Ale com powie-
Silna y sá-memu Bogu. dział / śilna iest ádwersarzom / śilna y sámemu Bogu / abo-
wiem wydźiera mu / álbo krádnie / niebo. Myli sie ná tym
bárzo / ktoby rozumiał iż Oblubienicá iednooka byłá / prze-
ćie Oblubieniec ná iednego oká skárży sie postrzał serdeczny:
Vulnerasti cor meum, in vno oculorum tuorum. He-
Cant: 4. bráyczyk czyta: Abstulisti cor meum; Vkrádłáś mi serce.
Solwuią Szkolni difficultatem, iednym okiem rozumie-
iąc Wiáre / Argumentum non apparentium: drugim /
Scyencyą. ktora *secundùm Philosophos*, Est cognitio certa
& euidens; zámruzyć tedy rádzi Bernát ś. iák v przykładu
Strzelec / ma to iedno / iezeli drugim zámyśláwa vbić Bo-
gá. Adhibe fidei oculum, remoue oculos humanæ sci-
entiæ, & Deum vulnerabis. Foremney tákże rzeczy do-
czytałem sie w Ewángeliey / iż Zbawićiel záſzedszy w kráine
Tyru y Sydonu / wszedł w dom iednego Gospodarzá / y
chćiał tám vtáić sie przed ludźmi / á nie mogł: Neminem

738

ſcire voluit, & non potuit latere, zaraz bowiem weſzłá zá nim białagłowá iedná. Dyſzkuruią o tym biegli w náukách Rommentatorowie / iáko to Chryſtus Bogiem będąc chćiał á nie mogł/gdyż velle & non poſſe, non eſt maieſtatis Diuinæ, ſed infirmitatis humanæ? álić odpowiádá Chryzolog ś. przez niewiáſtę / duſzę práwowiernego rozumieiąc/ iż tá ma moc ná zniewolenie Chryſtuſá/y wydárćie mu kroleſtwá Oycowſkiego Vim fecit fides, vt raperet regnum Patris. *Venerabilis Beda* przydawa: Przeto nie wykonał czego chćiał / iż tego wiárá práwowiernych potrzebowáłá. Non factum eſt quod voluit, cùm hoc fides bonorum iuxta expeteret. Słuchaycież y drugiego dowodu o tey chwálebnie śilney złodźieyce. Krzyknął raz Chryſtus w ćiżbie/ że ſię go ktoś dotknął: Quis me tetigit? á gdy Piotr zá mniey ſłuſzną quærelę poczytá/ pytáć w ćiżbie kto go dotknął: Turbæ te comprimunt, & dicis, quis me tetigit? Ponowi Pan ſkárgę / właśnie iák ow ktory pocznie że mu co z kieſzeni wywleczono: Noui virtutem ex me exiſſe; y ſkoro iáwnie niewiáſtá vzdrowiona/zdrowiem ſwym pokazáłá/ co wiárą vkrádłá; *ſecundum Petru Chriſol:* Miłośierdźie dáro wáć muśiáło: Sanata eſt ex illa hora, quod enim furtim abſtulerat fides, hoc palam Miſericordia donat. Zgołá poufáły ten w drogę ku wiecznośći/ ktory y ſámego niewoli ſobie Bogá/ y ácz nagle ieźdźcowi iego zátrąbią/ Egredere, bez vſtyrku popędźi w kráinę gorną. Finguią Poetowie / iż *Pegáſus* miał koniá ſkrzydláſtego/ktorym Miſtrzá *Perſeum* iednym dniem przenośił od wſchodu ná zachod; rączſzym dáleko ieſt Wiárá / ktorąm w iedney minućie Lotr z krzyżá przebył do Ráiu rozkoſzy: y kiedy drudzy dźiwuią ſię / co wymogło po Pánu / iż ták wielkiego grzeſzniká tłomokámi rożnych zbrodni obćiążonego vpewnił; Hodie mecum eris in Paradiſo, przy pſzczołách z vſt wylátuiących / wyſzłá y tá ſłodká decyzya / iż tego gruntowney wierze odmowić było trudno; Quam-

Gwałtem wydźiera niebo.

Mar: 5.

Nie wſtydá ſię kradźieży ſwoiey.

Predkolotna wiárá.

Lucæ 23.

739

uis enim delinquentium grandis sit culpa, fidei tamen maior est gratia. A żebym dłużey Sąśiedzkich nie przeieżdżał / ktoremi dźielni Bohátyrowie vmieiąc władáć ku zbáwieniu w zawody puszczáli / w Domu Jáśnie Oświeconey Fámiliey Xiążąt ná Ostrogu y Zasławiu (ktorey bez pochlebstwá przypiszę Encomium. Decyuszowey dáne: Nescit inde nasci aliquid mediocre) kożdy śie tákich nápátrzyć może / bo ácz iey (godnieyszym y bieglejszym to do vdánia zostáwuiąc) málowáć nie będę oną Dąbrową w Dodonie Iowiszowi poświeconą / z ktorey nic śie wziąć nie godźiło / tylko czegoby Bogowie do wysokich praeminenciy záżyć mogli / o sámey Wierze powiem to / z czym śie rzadko ktora Fámilia popisáć może / iż po przystániu Przodká ich Xiążęćiá IANVSZA Woiewody Wołyńskiego / à ritu Græco ad Latinum, á y przedtym nigdy Dyssydentá ze krwie swey nie miewáli / skąd snádno koniekturowáć / iż Dźiedźicom ná Ostrogu y Zásławiu / Egredere nie strászne bywáło ; owi to lękáć śie máią / ktorzy choćiaż w łodce Kośćiołá powszechnego Kátholickiego zdádzą śie pływáć / przećie Dyssydentowi Stryiowi ábo Wuiowi ápplauduiąc / nápoły Heretyczeią. Gdy bowiem pytáią Doktorowie świeci / czemu łodká Piotrowá podlegáłá náwálnośćiom ? Ambroży ś. twierdźi / iż w niey przewrotny Iudasz miedzy dobremi będąc / wiátry przećiwne wzruszał. Tranquillitas est vbi solus Petrus habitat, tempestas vbi Iudas adiungitur, licet enim Petrus esset firmus suis meritis, perturbatur autem criminibus proditoris. Więc że to Oświecone Xiążę ISIDOR IANVSZ, z práwowiernych Przodkow idąc / ná poufáłym wypráwił duszę w kráinę gorną / ácz ćiáło odsyła w grobowiec podźiemny / pewna koniekturá / że śie tey strászney nie lękał pobudki / áni go mrok wieczorny prywuie świátłośći niebieskiey. Byłá kontrowersyá miedzy Commentatorámi / iáko Bog miał ziśćić Iozyaszowi Krolowi obietnice / że w pokoiu

Zalot osobliwy.

Niestátkow nágáná.

Math: 8.

Zle práwowiernym z Iudaszem w kompániey.

doiedzie grobowcá / poniewaž czytamy / že w niedoyźrzá- 4. Reg:22.
lym wieku/ od ßáble nieprzyiacielſkiey zginal? Mowi *Abu-*
lenſis, iž mu to ziścil / gdy go znioſł w podobnym teráznieyſ- *skora*
ßym opłákanym cząśie / áby nie pátrzal ná zgubę ludu ſwe- *śmierć prá-*
go: bárziey do rzeczy mey ſluży Comment náßego Lirána/ *wowier-*
že zprawdzil co obiecal/gdyž vmárl w nádziei pewney o zbá- *nych, do*
wieniu ſwoim: Obijt in pace, quia ſecurus de ſua fælici- *ſyć pożna.*
tate moriebatur. Toż vpewnienie z práwowiernemi wziąl
od Bogá ten o ktorym može bydž dyſkurs/ dla czego w mło-
dym wieku zchodzi/ á zátym ſkore Egredere ſtráßne mu nie *Státecz-*
bylo; owßem co kiedyś *Henricus Rex Nauarorum*, ná poká- *nego w*
zánie gruntowney ſwey wiáry/ przybral ſobie zá *Symbolum* *wierze ni-*
Kálwárya/ á przy niey trupią glowę/ z inſkrypcyą; Te *gdy nie zá*
nunquam timui: podobnież y on wierząc mocno/ že go *trwoży.*
ná Kálwáryey Zbáwiciel krwią ſwoią okupil/ nigdy ſię
śmierći nie bal. Komuž táyna byla iego ſtátecznośc w
wierze? doſyć ſtátku/ iž go peregrynácya y konwerſácya z *Miedzy*
rożnych Sekt w cudzych kráiách ludźmi nie zepſowálá: *zlymi bydź*
ſkad śmiele ſymbolizowáć go možem Słońcem/bez vſzczerb- *dobrym,*
ku ſwego w rożne katy poglądáiącym/ z przydániem/ Idem *pochwalá*
per diuerſa; albo onym knotem ármatnym / ktoremu po *wielka.*
iednym zápaleniu/ przypiſano: Viuit ad extremum; bo od
powźięćia rozumu / wßedy ſię Kátholikiem bydž wyzna-
wal/ y áž do oſtátniego Vale, przy wytrąbieniu Egredere,
žyl w Wierze Kátholickiey.

Lecz nie doſyć podrožnemu ná pouſálym puśćić ſię
w drogę/ trzebá mieć y Prowiánt/chceli áby wieczorna po-
budká nie bylá mu ſtráßną / y áby dopędzil ßcześliwey wie-
czności. W dawney to bywálo kontrowerſyey/ moželi
ſámá iedyna Wiárá zbáwić kogo / poniewaž z Krzćilnice
do niebá proſta drogá: Qui crediderit & baptizatus fue- *Mar: 16.*
rit, ſaluus erit. Nie dopiero též powážne Concilium Try- *Kodeyźrzá*
dentſkie / tylko niewinnym dźiatkom przez chrzeſt niebo o- *ná wiárá,*

twierdżąc/ ná inßych z Dyssydentámi / ták rozumieiących / záności klatwe: Si quis dixerit, solâ fide impium iustificari, ita vt intelligat nihil aliud requiri, anathema sit. Pytałem się ia pilno Theologow/ iákby rozumieli co v Proroká powiedziano: Iustus in fide sua viuet, iż spráwiedliwy w Wierze swey żyć bedźie; áż ledwie nie ták tlumáczáto/ iż Wiárá iest pálacem/ ponieważ iednák y w pálacu bez Piwándy żyć trudno/ toć y ná pousálßym bez prowiántu ßkodá wyieżdżáć z domu: bo według ś. Ambrożego / niebieska podroż do Wiáry vczynkow potrzebuie; Non sufficit fides, debet addi vita fidei condigna, opus est quippe omni volenti cælum possidere, fidem operibus comitari. Toż zdá mi się dał do wyrozumienia Ezechiel Prorok/ zprzągßy czworo cudownych źwierząt skrzydlástych / á pod skrzydłámi miały rece/ abowiem nie dosyć mieć skrzydlásta wiáre/ trzebá ták do czynienia. Mogł kto náganić Oycá w Ewángeliey / iż gdy syn od głodu vmieráiacy/ (Quia fame pereo) przyßedł z wiárą mocną że go do stołu przypuści/ on przed pulmiskámi/ pierścień mu przynieść kazał: Date annulum in manu eius. Domyślny Hugo / doyźrzał w tym táiemnice / że Oćiec wprzod mu pierśćieniem reke chćiał dźwignąć do przysługi/ niż posádźił zá stoł/ sámą się wiárą nie kontentuiąc: Date annulum in manu eius, id est, docete eum habere fidem in opere, fides enim per se non sufficit, nam sine operibus mortua est. Pißą w Historyách Rzymskich o iednym Káwálerze / iż máiąc poiedynkowáć z drugim/ ßedł pierwey do Boginiey Minerwy ná poráde / wygrali / czy przegra? y otrzymawßy vpewnienie; Hilari, fronte eas, victoriam consequeris: gdy potym źle vzbroiony / y nie meżnie vganiáiacy się ßwánk odniosł/ oczy w niebo wzniozßy/ krzyknął: Hey/ kedyż się iśći Bogow vbeśpieczenie / ponieważem miał obietnice / iż z plácu nie znide bez zwyćięstwá? Y vsłyßał respons: Tu quoque cum Minerua manum admoue,

gdźie zasług inßych nie máß.

Habac: 2.

Bez prowiántu trudno się pußczáć w droge.

Ezech: 1.

Lucæ 15.

Bez przysługi y Oćiec Syná zá stoł nie posádźi.

Do łáski Bożey ma konkurro wáć wola y stáránie ludzkie.

742

Dij enim facientes adiuuant ; gotowáć byłá Minerwá dotrzymáć słowá / wßákże y ty miałeś przy iey rátunku mężnie postępowáć / ábowiem Bogowie dzielnych rátowáć y koronowáć zwykli. Ná podobney obietnicy funduią się Dissidentes, iż kto vwierzy y ochrzći się / zbáwion będzie. Sekretarz záś Páński / wiedząc co gruntuie Wiárę / pyta tych bespiecżnikow / w Rozdz: wtorym swoiey Kánon: Quid proderit fratres, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? nunquid poterit fides saluare eum? Co pomoże Wiárá bez vczynkow? izali tá sámá zbáwić może? Własnie iákby rzekł *affirmatiuè* : Nie nárzekayćieß Nominálistowie vchybiwßy niebá / gdyż ná niebo robić trzebá. Tegoż potwierdza złotousty Doktor / twierdząc iż nie po sámym chrzćie y tytule znáć práwowiernego Kátholiká / bo nie káżdy ktory mowi / Pánie / Pánie / wnidźie do krolestwá niebieskiego / ále obyczáie / postępki / mowá / y towárzystwo / te go Kátholikiem bydź pokázuią: Non quia sacrati fontis aquas ingressus fidelis quispiam esse agnoscitur, sed à moribus, ab aspectu, ab incessu, à sermone, & à Comitatibus. Co y z słow Páńskich snadno wyrozumieć / ábowiem z tákich znákow káże znáć práwowiernych. Jeśli z pokusámi walczyć będą: In nomine meo eijcient dæmonia. Jeśli niedośćigłe táiemnice opowiádáią: Linguis loquentur nouis. Jeśli im iád wężowy nie zászkodźi: Serpentes tollent. Jeśli y ná trucizne odważą się: Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Jeśli náostátek chorym ku zdrowiu skuteczn ie vsługą: Super ægros manus imponent, & benè habebunt. A by dobrze tákowe dźiełá we wszystkich práwowiernych znáydowáć się mogły / v kogo iednák nie w skrzynkách nie máß / kiedy wśiádáć káżą wytrebuiąc Egredere, álbo przez Cambium nie przesłał przed sobą / okropny mrok muśi bydź tákowemu. Rádźił się ktoś Jobá / co czyniąc nie zlęknie się wypráwy ná inßy świát / sumnienie vwolni /

Mar: 16.

Iac : 2.

Vczynki, nie tytuł, Kátholiká zálecáią.

Mar: 16.

Comprobácya wiáry.

Tob : 4.

743

y duszy ziedna świátłość wiekuistą? Krotki dał respons / á skuteczny / nie mieć chirágry w reku / widząc potrzebnego: Ex substantia tua fac eleemosynam, quoniam eleemosyna à peccato & à morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras. Podobno też iuż ná wśiadániu druġi z Jákobem Pátryárchą / weyźrzawszy w niebo / westchnął / áż oná szczodra Jáłmużnicá Plácyllá Cesárzowa powrożyłá mu / iż nie tráfi kedy zmierza: Vt quid respicis cælum si nihil habes ibi repositum? quod pro anima dedisti hoc tuum est; quod reliquisti, perdidisti. Ná co ku niebu wzdychasz / ponieważ tám nie masz nic w schowániu? coś zá duszę dał / to mieć bedźiesz; coś zátrzymał / toś vtrácił. Skąd pewnie y sámá tákie Epitaphium nád nagrobkiem swym dáłá: Habeo quod dedi, perdidi quod seruaui; com Jáłmużną dárowáłá / to mam: czegom ochroniłá / tom vtráciłá. A nie bez fundámentu táka stánełá decyzya / bo ácz sie pytáć nie bede gdźie iest tá Regula Iuris, iż solius beneficentiæ thesaurus stabilis est possidentibus eum, nam dando accipimus, spargendo colligimus, & bonarum actionum meritum ad authores retorquetur. Azaż Jrony záżył sam Zbáwiciel / gdy kazawszy / do niebá zmierzáiącym / przedáć wszystko / y rozdáć vbogim / dopiero trzos zgotowáć káże? Facite vobis sacculos; wszákże pewnieyszy ten / niż Fortunatow / y kto go sporządźił sobie / lub mu nagle zátrąbią / Egredere, śmiele poskoczy ku wieczności / áni go w austeryách o nie zápłácenie ćiążáć bedą. Wyznał to Rupertus (o Xiążetách osobliwie mowiąc) że Jáłmużná nie tylko iest prowiántem y przewodnikiem ich w kráine gorną / wszákże y insze zasługi wszystkie Bogu præzentuie: Mundi Principes plerumq; ad Regnum cælorum deducit Eleemosyna, & reliqua opera bona Regi cælesti manu sua præsentat. A choćiażbym ná komprobowánie inszych nie záćiągał / y sámych Xiążąt ná Ostrogu y Zásłáwiu / czás wyliczáć nie pozwoli / ktorzy

Dobroczynnym y w zámroceniu iásno słońce świeći.

Temu nie bosczodre, kto dla niebá vdźiela sczodrze.

Lucæ 12.

Przewodnik do niebá.

ktorzy gruntowną wiárę iák koniá ośiadßy/ w prowiánt
vczynkow dobrych nie byli vbogimi. Milczę o tym / czym
się inße Fámilie według świátá zwykły popisowáć / boy w
tey záwße się náydował / Agámemnon mężny / Scypio wa-
leczny/ Kato poważny/ Epáminondás w pracách trwáły/
Hánnibál dowcipem y męstwem / buławą y piorem sław-
ny/ Rokles śmiáły. Curtius żarliwy miłośnik Oyczyzny/
to śmiele rzekł/ iż rzadki z domow Páńskich/ w vczynki zbá- Z vczynkow
wienne był bogátßym / á zátym Egredere wieczorne nie sławá.
mogło go ztrwożyć. Jest to w dawnym mniemániu ludz-
kim/ iż Xiążęciá znáć po dostátku / przeto niektorzy dla zá-
trzymánia reputácyey chćiwie zbieráią / y mocno zátrzy-
muią. Sławny zás Kárdynał Rzymski Caietanus, Zy-
dow ták/nie Pánow máluie/twierdząc iż łákomstwo dále-
kie ma bydź od ręki Páńskiey : Quamuis sufficiat homini o czym
non esse auarum, non sufficit Principi,sed oportet tam znáć Xiążęciá.
alienum esse ab auaritia, vt oderit ipsam. mnieyßa te-
ßcze skromić od łákomstwá / ßczodrobliwość Pánem ich
bydź pokázuie/ gdyż Principes, z Hebráyskiego/ Nedibim,
Liberales & Benefici rozumieć się máią. Wßystko Pań-
skie w Chrystusie (ktoremu nasłußniey Páński tytuł służy)
mogł widzieć świát / przećie ácz Zydźi wiele cudow iego
cownych Moyzeßowym widźieli/ expostulowáli po nim /
áby co Páńskiego oświádczył im : Quod tu facis signum, Ioan: 6.
vt videamus & credamus tibi? Wyrozumiewa Pan cze-
go áffektuią / álić oni mniemána ßczodrobliwość Moyze-
ßowe wspomináią : Patres nostri manducauerunt man-
na in deserto; znowu náiadßy się chlebá/ wrzeczy dla cu-
dow poßli zá nim / á on wyznał / że ich chlebem poćiągnął
zá sobą : Amen, amen dico vobis, queritis me, non quia Ioan: 6.
vidistis signa, sed quia manducastis & saturati estis.
Tegoż był rozumienia Leo Dźieśiąty / gdy Xiążęćia z o-
twártą ręką Xiążęćiem owie / ściśnioną bándyzuie / mo-
wiąc: Principis loco indigni sunt, qui fortunæ mune-

74

ribus beneficia manu vti nesciunt. Wßákże nie służy tá przymowká Xiążętom Ostrogſkim y Záſłáwſkim / owßem Encomium Krolowi Hiſzpáńſkiemu dáne / zá Herbowne przywłaſzczyć ſobie mogą: Rex Philippus vtitur dextera in prælijs magnetica, in pace aurea. Azaż dom ten czáſu woyny/ á práwie pod káżdą Expedycyą/ iák Mágnes żelázá/ ludzi Rycerſkich nie ćiągnął do śiebie? co wßyſtkim iáwno/ świádectwá ná to nie potrzebá/ ábowiem y krwie ſwoiey własney przelać zá Wiárę/ y miłą Oyczyznę/ nie żálowáli. Wiádomo też wßyſtkim / iż w vćieſznym pokoiu ſzczodrą ręką złoto rozrzucáli / y pewnie ná Prowiánt nieśieſki/ áby im Egredere wieczorne nie grożne było. Bo áczby kto w Dworzánách gromádnych / y ludźiách Rycerſkich / nawietßą ſzczodrobliwość vpátrował / y tá ma w niebie záſługi ſwoie/ poniewaź Przodek ich ták chćiał bydź wygodny Domowi zacnemu / iákoby nie ßkodźił Kośćiołowi Kátholickiemu; Przetoż Diſſydentá y ze krwie Xiążąt niechćiał mieć po ſobie Sukceſſorem. Lecz y krom tego o iák wielu ráchowáć możem Fundatorow odważnych / Jálmużnikow ßczodrych! Skąd godźi ſię o nich mowić / co Nazianzenus ś. o Rodźicách Cezáryey piße / iż wiele mollom/ czátowney ręce/ y pompie świátowey odpieráiąc/ z tey goſpody źiemſkiey: gdźie tanquam migrantes gośćili/ do gornych ſię pálacow przenośili: Ambo humani, miſericordes, multa tineis & latronibus, & mũdi principi eripientes, ab incolatu ad habitationem ſeſe tranſferentes. Swiádkiem tego ták wiele Bázylik Páńſkim ſumptem wyſtáwionych: świádkiem ták wiele koßtownych áppáratow ozdobionych. Swiádkiem Klaßtory budowne / ktorych y Zakon náß pięć ráchuie we włośćiách Xiążęcych: świádkiem Ordynárye ßczodre do nich náznáczone/ tákże Jntratá z Fundußow inßych Zakonnikow co Rok dochodząca. Swiádkiem y Jálmużny / rożnym vbogim ßczodrze oświádczone. W czym y to Swiątobliwe

Skner á nie godźię tytułu Xiążęcego Encomiũ Krolewſkie.

Vważna ßczodrobliwość.

Vczynki zbáwienne.

746

Xiążę Isidor Ianvsz, według możności swey/ nie dał się vpośledźić/ á zátym to strászne Egredere, ztrwożyć go nie mogło/ owszem wiedzącemu że iest podrożnym/ májącemu poufálego/ y Prowiánt w drogę/ wieczorny mrok záczął/ szczęśliwo wesołą wieczność. Skąd áczbym skończył tym/ czym Názyánzen Cezáryey żalot konkluduie: Talis Cesarij pietas. talia pietatis præmia, studeant Iuuenes, audiant viri, ac per eandem virtutem ad eundem splendorem contendant. ták poufáłą wiárą/ y z tákim Prowiántem/ do zásług práwowiernym zgotowánych/ niech się wypráwuią młodźi y stárzy/ á pewnie ich Egredere nie zátrwoży/ y mogą bydź pewni/ iż w śmiertelnym zámroceniu/ iásność ich niebieska oświeći. Iż iednák iudicia Dei abyssus multa, niż ćiáło do grobu porusza/ my nábożnym sercem duszy ku niebu pomożmy/ (ieżeli się do tąd w drodze zá chmurą wieczorną spráwiedliwych sądow Bożych zábáwiłá) ápplikuiąc: Requiem æternam dona ei Domine, & lux perpetua luceat ei. Amen.